

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 132 2011

I distribution:

Swedish Science Press

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Göteborg: Stina Hansson, Lisbeth Larsson

Lund: Erik Hedling, Eva Hættner Aurelius, Per Rydén

Stockholm: Anders Cullhed, Anders Olsson, Boel Westin

Uppsala: Torsten Pettersson, Johan Svedjedal

Redaktörer: Otto Fischer (uppsatser) och Jerry Määttä (recensioner)

Inlagans typografi: Anders Svedin

Utgiven med stöd av

Magnus Bergvalls Stiftelse

Bidrag till *Samlaren* insändes digitalt i ordbehandlingsprogrammet Word till info@svelitt.se. Konsultera skribentinstruktionerna på sällskapets hemsida innan du skickar in. Sista inlämningsdatum för uppsatser till nästa årgång av *Samlaren* är 15 juni 2012 och för recensioner 1 september 2012. *Samlaren* publiceras även digitalt, varför den som sänder in material till *Samlaren* därmed anses medge digital publicering. Den digitala utgåvan nås på: <http://www.svelitt.se/samlaren/index.html>. Sällskapet avser att kontinuerligt tillgängliggöra även äldre årgångar av tidskriften.

Uppsatsförfattarna erhåller digitalt underlag för särtryck i form av en pdf-fil.

Svenska Litteratursällskapet tackar de personer som under det senaste året ställt sig till förfogande som bedömare av inkomna manuskript.

Svenska Litteratursällskapet PG: 5367–8.

Svenska Litteratursällskapets hemsida kan nås via adressen www.svelitt.se.

ISBN 978-91-87666-29-4

ISSN 0348-6133

Printed in Sweden by
Elanders Gotab, Stockholm 2012

Recensioner av doktorsavhandlingar

Thomas Götselius, *Själens medium. Skrift och subjekt i Nordeuropa omkring 1500* (Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet, 48). Glänta production. Göteborg 2010.

Thomas Götselius avhandling är av en sällsynt sort. Ytterst kan den sägas handla om vår egen samtids mediala situation, men den gör det genom att studera en korresponderande medial omställning, den då det tryckta ordet orsakade helt nya processer och praktiker kring kommunikation, läsning, text- och författarbegrepp, disciplinering och individualisering. Avhandlingen lyckas genom att tydliggöra nya, utomordentligt relevanta aspekter av den teknologiska utvecklingens fundamentala betydelse kasta nytt ljus över litteraturens och det västerländska subjektets genealogi.

Avhandlingens strukturerande fråga blir: hur har litteraturen kommit att få en subjektbildande funktion? För att svara på frågan går Götselius genealogiskt till väga och fokuserar på det skifte i läspraktiker och föreställningar om skriften/Skriften som genom en rad olika processer ägde rum kring år 1500. Götselius utvecklar självständigt en övertygande metod baserad på Foucaults diskursteorier men avpassad för medieteknologiska resonemang, med Kittler som tydlig men inte påträngande inspirationskälla. Centralt blir hur de lärda får en reglerande funktion i det diskursiva nätverket, formulerande och styrande läsandets praktiker.

I ett kort introducerande kapitel slår Götselius an utgångspunkterna. Utifrån ett kopparstick av Dürer, "Hieronymus i studerkammaren", lyfts en ny föreställning om Bibeln fram, där medeltidens kommentarer och glossor som i det närmaste dränkt bibelordet ersätts av en återgång till bibeltexten. Den nya fokuseringen på Skriften själv har givetvis många utlöpare inom humanismen, men Götselius väljer några oväntade och definitivt givande perspektiv för att visa hur ett nytt diskursivt nätverk växte fram. Däri bildades föreställningen att det är genom läsningen, av Skriften, som människan skall bli människa: "för att människorna ska vara kristna måste de

tala som kristna, och för att tala som kristna måste de tillägna sig talet från källan, det vill säga skriften" (s. 36). Läsinläringen blir ett slags disciplinering av det kristna subjektet, eller själen. För att klargöra detta komplexa skeende viger Götselius ett kapitel åt praktiken för att lära barnen tala detta språk, ett åt hur man etablerade urskriften, ett åt hur den kontrollerades och ett åt hur den konsumerades.

Kapitel två, "Barnets tal", kastar således ett slags sidobelysning över den framväxande humanismen genom att precisera dess koppling mellan "språkligt vetande och samhällelig makt" och de praktiker som utvecklades för att skapa användbara individer i samhällets olika delar. Disciplineringen blir en individualisering, och det sker genom olika mekanismer som ställer den välbekanta humanismen i ny dager. På ett slående sätt visas hur läspraktikerna och framför allt talet uniformerades för att diskursens cirkulation skulle kunna kontrolleras och hur språkinläring och religionsutövning i detta sammanhang kom att sammanfalla. Reformationens och humanismens "talreform" var, med Götselius formulering, "ett försök att med det grammatiska vetandets hjälp bemäktiga sig den andres tal i syfte att förestava det" (s. 79). Den var inte ett strukturerat program utan en serie mer eller mindre simultana processer, den genomdrevs inte med hugg och slag utan med det underliggande hotet att den som inte tog in den inte vore fullständigt mänsklig. Denna disciplinering förutsatte att tal och talinläring begreppsliggjorts, och därigenom skulle barnen lära sig att tala genom den skrift som var urskriften.

Det tredje kapitlet, "Skriftens kanal", utvecklar så den förändrade synen på bibeltexten. Skillnaden blir grafiskt åskådlig i skillnaden mellan den ansamling av medeltida och senantika utläggningar över skriftens innebörd som utgjordes av *Glossa ordinaria*: i en typisk utgåva (baserad på handskriftstraditionen) utgjorde den latinska bibeltexten en liten glugg mitt på baksidan, omgiven och hopträngd av de dominanta kommentarerna. Bibeltexten var också i sig själv, kan man säga, ett slags kommentar

tar eller tolkning: vulgatan latinska översättning uppfattades som den äkta bibeltexten. I olika omgångar och vändor kom bibeltexten dels att befrias från de tyngande, inramande kommentarerna, dels att faktiskt identifieras med det grekiska originalet. En helt central position intog Erasmus med sin utgåva av Nya testamentet 1516. Alla traditionens kommentarer är där inte bortrensade, men de är förflyttade till kompletterande kommentardelar. Urtexten kan framträda med en helt ny, egen auktoritet, inte minst som det faktiskt är det grekiska originalet som nu återges – om än de filologiska övervägandena kring vilken grekisk version som bäst representerade urtexten saknades, var utgåvan ett monument i den nya filologi och textkritik som utvecklades av bland andra Lorenzo Valla. Hur denna urskrift producerades med hjälp av tryckpressen, hur den uttyddes och verkligen översattes, allt tas upp och sätts in i ett mycket talande sammanhang. Medan den latinska bibeltexten som regel inte ansetts översättbar, ledde den utvecklade textkritiken fram till förkastandet av den latinska vulgatan, medan samtidigt föreställningen om en urtext med ett transcendentalt signifikat ledde till föreställningen att den grekiska bibeltexten faktiskt kunde översättas, till folkspråket. Luthers översättning av Nya testamentet till tyska 1522 var nu inte den första översättningen till folkspråket, men det var den första översättningen av den grekiska texten. Till skillnad från den äldre traditionens bokstavstroga översättning ord för ord ser Luther till ett större sammanhang och fångar upp det faktiska – tyska – språkets vardagliga och bruksmässiga fraser och tonläge. Luther försvarade sitt välkända tillägg till Romarbrevets ”Vi menar att människan blir rättfärdig utan laggärningar, bara genom tron”, genom hänvisning till det faktiska språkbruket och hävdade så rätten att införa ”bara” där inget finns i originalet. Genom detta (s. 170), när Götselius slutsatsen att Luther gör rösten till skriftens innehåll: när översättningen av Bibeln baseras på äkta språkbruk talar den ett nytt, mer omedelbart språk, med en röst som blir skriftens innehåll.

Kapitlet ”Kommunikation och kontroll” tar utgångspunkt i det förhållande att Erasmus utgåva av Nya testamentet förvisso befriade bibeltexten från de många kommentarer som ville diktera förståelsen av den, men samtidigt faktiskt vävde in bibelordet i en annan kontrollerande svepning: ”den lärdes funktion i den diskursiva cirkulationen är inte att konsumera diskursen utan att producera de supplement som reglerar all konsumtion” (s. 179). Eras-

mus själv anvisade hur texten skulle förstås i fler och fler förord till utgåvan, och även om bibeltexten inte var inbäddad i kommentarer hade den en latinsk översättning parallellt uppställd och den följdes av två band med kommentarer, vilka – till stor del – var av ett nytt slag. Medan den gamla traditionens kommentarer hade anvisat textens allegoriska betydelsenivåer fokuserade den nya, humanistiska kommentartypen på den bokstavliga meningen, språkliga och innehållsliga klagöranden med mera. Maktkampen som utspelade sig i bibelutgåvornas marginaler har tidigare, på ett mer avgränsat material, tydliggjorts av Evelyn Tribble i *Margins and Marginality. The Printed Page in Early Modern England* (1993), och Tribble med andra har senare visat hur huvudtexten – biblisk eller av annat slag – efter hand avgick med segern i en så grafisk mening att marginalglossorna förvisades från sin dominerande ramfunktion nedåt mot sidfoten, avgränsade och underkuvade. Denna utveckling följer inte Götselius, som i stället visar hur huvudtexten får sin auktoritet genom en författarfunktion som också innebär (ett förstadium till) äganderätt. Slutligen utreds en kontrollfunktion som baserades på definitionen av urskriften som omedelbar och transparent på samma sätt som talet.

Därmed kan det sista kapitlet, ”Paradisets portar”, behandla konsumtionen av denna urtext: ”i nätverket disciplinerades och konstituerades människor som ’subjekt’ genom att läras att läsa och tränas till att förstå den trycksak som var urskriften” (s. 252). Genom ett antal nedslag och vittnesbörd tecknas hållningen till förståelse och den därav avhängiga förlösningen, textmeditationen som fenomen, den tysta läsningens makt över texten i stället för högläsningens ianspråktagande av den läsande, samt de nya ABC-böckernas utformning och funktioner. Implikationerna av resonemangen är minst sagt vida. ”Genom att läsa, och bara genom att läsa, när man insikt om vad man är. Men det innebär också att individualitet bara blir möjlig genom en kroppens underkastelse under en praktik, och att det subjekt som framträder i sista hand är – såsom etymologin hos termen ’subjekt’ antyder – en undersåte. Individens var disciplinens produkt. Och läsandets praktik, lustfylld och fantasmatisk, var ett smidigt verktyg för denna disciplinering: de som underkastade sig den erfor ju inte sig själva som kuvade utan snarare som befriade och förlösta.” (s. 276) Naturligt nog ändrar undersökningen med frågan om statens uppkomst: den historia som tecknats handlar ju om den ”läsande undersåten”: alfä-

betiserad och individualiserad, formad till ett subjekt som förblev medan det diskursiva nätverk som format det till slut försvann. På så vis är undersökningen också ett bidrag till statens genealogi.

Frågan är hur rättvisande det kan bli att så här kort referera det överdåd av högtintressanta iakttagelser, oväntade men övertygande kopplingar, utstuderade reflektioner och slående formuleringar som utgör denna avhandling. Särskilt som Götselius hela tiden nyanserar de utsagor han släpper fram och därtill som del i sin metod framhåller paradoxerna och motsägelserna i det diskursiva nätverket. En framträdande plats i Götselius uppmärksamhet intar just paradoxerna: de blir produktiva redskap som i högre eller lägre grad driver undersökningen framåt, inte minst när Götselius formulerar sig om Erasmus: ”Dessa paradoxer, som ligger latent i *Novum instrumentum*, är samtidigt det otänkta i hela nätverket. De upplöses inte utan utgör en grundläggande motsägelse eller instabilitet kring vilken en historiskt bestämd meningsspridning uppstår” (s. 248). Det ingår förstås i det diskursanalytiska projektet som sådant att inte släta över motsägelser i texten som ett slags hommage till den autonoma författaren, utan snarare att bejaka dem och använda dem för att klargöra de olika diskurser som styrt den enskilda texten. De paradoxer som lyfts fram är verkligen slående och produktiva – ibland hade det gått att ta dem som utgångspunkt för mer långtgående resonemang och preciseringar av de diskurser som faktiskt skaver mot varandra i det enskilda fallet. En strukturell effekt av fokuseringen på paradoxer och motsägelser är att bedömningen av forskarens slutsatser emellanåt blir svår: i vad mån skall citerade yttranden och iakttagelser betraktas som representativa, och för vad? När olika citat som motsäger varandra lyfts fram på olika ställen i avhandlingen, hur vet man om de avslöjar ytterligare en givande paradox eller en motsägelse hos Götselius själv? Frågorna uppstår under läsningen, men låt mig betona att resonemangen regelmässigt är mycket övertygande. De vida områden och forskningsfält undersökningen spänner över gör det osedvanligt svårt att granska varje resonemang och dess grundlag, men hela avhandlingen ger ett mycket bestämt intryck av att vara ett remarkabelt genomreflekterat arbete. Det man så ofta saknar i forskningen, ytterligare överväganden av vilka implikationer gjorda iakttagelser kan ha och vilka vidare slutsatser de kan ligga till grund för, får läsaren här i rikt mått.

Därtill är avhandlingen mycket välskriven. De välmotiverade frågor som strukturerar den bryts ned och formuleras i fångande delfrågor, som leder framställningen framåt tankeled för tankeled. Avsnitten ändrar ofta i välformulerade slutsatser, understundom av ett så sentensartat slag att man kan drabbas av en – som det visar sig, ogrundad – misstänksamhet mot så sköna formuleringar.

Ett problem med boken är redovisningen av annan forskning. Götselius förklarar tidigt att med denna mängd material hade boken inte kunnat bli skriven om det fullständiga resonemanget med tidigare forskning skulle föras uppe i huvudtexten: alltså har en stor del av inte bara hänvisningarna utan också omnämningarna av tidigare forskare hamnat i notapparaten. Det skall genast fastslås att Götselius är mycket samvetsgrann med hänvisningarna – 108 sidor noter talar sitt välталiga språk – men systemet påverkar precisionen, särskilt när Götselius citerar forskare i brödtexten utan att det framgår vem det är som citeras. Någon gång kan det bli riktigt märkligt, som när en röst citeras för att beskriva hur Luthers bibelöversättning samtidigt vill suppleras och ändå ersätta originalet (s. 166). När man ser efter i noten upptäcker man att citatet är från Derridas *De la grammatologie*. Undrar man huruvida Derrida verkligen yttrat sig över Luther och bibelhumanismen, får man ta fram hans bok och finner då att han faktiskt talar om Rousseau.

Den anonymiserade forskningen har ett slags pendang i anonymiserade källor. Det händer att Götselius citerar en källa utan att ha angivit vem det är: ibland är det en tydlig effekt som gör överraskningsmomentet större när källan till slut avslöjas och visar sig vara en celebritet som Montaigne (medan Vives namn får stanna kvar i noten, 57–58) eller Donne (s. 256). Det kan någon gång bli väl elegant – samtidigt som det är svårt att befria sig från misstanken att metoden kanske har att göra med att det diskursanalytiska perspektivets strävan är just att frigöra sig från den hegemoniske författaren och frågan om intention.

Akribin är över lag utmärkt, särskilt med tanke på det väldiga materialet. Några korrekturfel finns, det enda intressanta i sammanhanget är Martin Nicols *Meditation bei Luther* som blivit *Mediation bei Luther*.

Götselius undersökning är inspirerande och tankeväckande. Den sidobelyser och väcker frågor, ibland också invändningar eller önskemål om större tydlighet. Själén är förstås, med Foucault, ett välutnytt-

jat medel för disciplinering. Medan den är en företeelse med lång tradition, om än under ständig omförhandling, är subjektet då "något som uppstår och förändras under villkor som skiftar över tiden" (s. 14) och, framför allt, en företeelse som inte begreppsliggjorts förrän under sen tid. Här kunde man önska sig en diskussion om relationen mellan själ och subjekt, särskilt som i några lägen subjektet framstår som ett slags övertidslig storhet i formuleringar som på s. 38: "Vad som ytterst står på spel i nätverket är därmed ingenting annat än det mänskliga subjektet", "endast den som behärskade det slags diskursreproduktion som gick under namnet läskunnighet [...] igenkändes som ett subjekt". Frågan är i vad mån och hur själ och subjekt tänks överlagra varandra och i vilken relation till varandra begreppen används. Parallellt uppstår oklarhet kring hur begrepp som "subjektsbildning" och "individualisering" förhåller sig till varandra.

Vidden av en del slutsatser eller argumenten för dem kan vara oklara. I diskussionen av Luthers bibelöversättning framhålls att "Översättningens våldokumenterade attraktionskraft hänger samman med att den gör *rösten till skriftens innehåll*" (s. 170). Men för mig förblir det oklart vad detta faktiskt innebär. Slutsatsen förefaller gälla inte bara Skriften utan också skriften, och i så fall förutsätter resonemanget att en ny röst nu framträdde, och/eller att man nu blev känsligare för rösten i texten än man varit tidigare – såväl Bibelns som skriftens. Götselius framhäver översättningens attraktionskraft genom att återge Hieronymus Emsers kritik av just Luthers översättning (s. 167), men här förefaller det tydligt att avfärdandet av Luthers röst återgår på en lång tradition av kritik mot förledande språkliga förförelser. Denna tradition utgår från Platons *Gorgias*, men den har förvaltats och vidareförts av betydligt mer skriftspråkligt orienterade teoretiker som t.ex. Quintilianus. Hela denna tradition är upptagen av textens förförelser och förkastliga röst, och det är på denna tradition Emser förefaller bygga sin kritik. Röstens framträdande ur texten framstår ur det perspektivet inte som nytt. Dessa förledande språkliga frestelser som Emser talar om är inte heller detsamma som det talspråkliga tonläge Luther introducerar i sin översättning: det är definitivt nytt i sammanhanget och Luther tillför alltså Skriften en ny sorts röst, men det förblir otydligt för mig vad det är som just hos Luther gör rösten till skriftens innehåll.

I den högst klagörande diskussionen av olika sätt att etablera kontroll över texten går ett spår i

argumentationen över ett antal källor för att visa en gryende föreställning om hur författaren blir liktydig med sitt verk, hur anden görs närvarande i texten och hur därmed skriften framträder som själens eget medium. Särskilt belysande blir ett citat av en medarbetare till Erasmus, Gilbert Cousin, som yttrar sig om hur ett porträtt av Erasmus ger en sämre bild av honom än hans egna skrifter: "Ty se hur porträttet av hans själ framträder för dig i hans böcker, levande och utan konstgrepp, klarare än i en spegel". Detta underbygger slutsatsen att "Skrivkonsten är därmed, paradoxalt nog, det omedelbara eller det omedierades konst" (s. 240–241), men frågan är hur omedelbar eller omedierad skriften faktiskt uppfattades som. Cousin säger att skriften gör Erasmus, hans själ, närvarande "nec fallax". Att översätta det med "utan konstgrepp" är nog väl djärvt: den bild av Erasmus som framträder i hans skrifter är *inte bedräglig*, men det är osäkert om citatet avser bedräglig stil. Det omedelbara och omedierade tycks inte självklart förenligt med hur Luthers uppmärksamhet på Bibelns retoriska nivåer betonas på s. 190. Och när Götselius knyter omedelbarhet till transparens på de följande sidorna, och låter Erasmus tala om hur "Paulus, det vill säga den helige ande" utmärker sig väl så mycket som "världsliga retoriker", vilka "skryter om att kunna arrangera ord på ett sådant sätt så att de ger intryck av att på samma gång frambringa och synliggöra saken själv" (s. 245), då låter det mest som en diskussion av den retoriska tekniken *evidentia*, helt i linje med Luthers parafraas av Quintilianus diskussion av denna utstuderade stilfigur som sedan diskuteras på s. 279. Luthers slutsats där, "Rhetoricatur igitur Spiritus sanctus", förefaller också ligga i linje med Erasmus ord i förordet till Nya testamentet: "dessa [skrifter] bringar dig den levande bilden av hans heliga ande och den talande, helande, döende, återuppstående Kristus själv, och gör honom slutligen så fullt närvarande att du skulle se mindre om du skådade honom ansikte mot ansikte med dina ögon" (s. 244). "Levande bild" och "för ögonen" är standardformler i diskussionerna av *evidentia* från antiken och framåt, och frågan blir alltså om denna ingående diskussion av ett av retorikens kraftfullaste verktygsmedel kan tas som intäkt för en föreställning om textens omedelbara och omedierade karaktär. Stilfiguren är utomordentlig för emotionell påverkan, men gör det texten omedierad? Därtill talar Erasmus i citatet om skrifterna, dvs. inte om skriften utan om Skriften. När Götselius framhåller att "När Erasmus framhåller att endast skriften

kan göra 'sanningen själv' 'fullt närvarande' är det en nästintill tusenårig ordning som ställs på huvudet" (s. 246), är det inte Erasmus yttrande om mediet skrift utan om skrifterna, dvs. evangelierna, som har citerats. I resonemanget om Cousin menar Götselius att någon principiell skillnad mellan 'skrift' i metaforisk och egentlig mening inte tycks föreligga (s. 240), men denna läsare lyckas inte följa det resonemanget.

Det går att invända och undra över saker, men framför allt inspirerar denna avhandling till nya perspektiv och nya tankebanor. Den är imponerande innovativ och hur njutbar dess framställningskonst än är, står det klart att den bör översättas och bli tillgänglig för den internationella forskningen. Avhandlingen ger förstås inte hela bilden, men det kan en undersökning egentligen aldrig göra anspråk på, och sådana anspråk finns inte här. Götselius ställer ett välkänt material i sidobelysning på ett beundransvärt sätt, och med en obönhörlig konsekvens. Det är en avhandling helt i särklass.

Mats Malm

Daniel Möller, *Fänad i helgade grifter. Svensk djurgravpoesi 1670–1760*. ellerströms. Lund 2011.

Ämnet för Daniel Möllers avhandling, *Fänad i helgade grifter. Svensk djurgravpoesi 1670–1760*, är originellt och fruktbart. Materialet, dikter över döda djur, utgör en remarkabel sidofärd till den mycket betydande gravdiktsgenre vars element och formler föreskrevs i en rad handböcker under 1500-, 1600- och 1700-talen. Utifrån denna väldefinierade genre framträder djurgravdikterna som ett slags frizon, med avhandlingsförfattarens ord ett kreativt fält för en rad olika litterära aktiviteter. Avhandlingen erbjuder en bred kontextualisering av dessa dikter, vilket innebär inte bara att de situeras i den tidigmoderna svenska kulturen med de olika traditioner som sträcker sig tillbaka till antiken, utan också att djurgravdikterna visar sig kunna fungera som ett slags ingångar i en rad väntade och oväntade kulturella sammanhang.

Innan detta kan göras, måste dock materialet sammanställas. Vissa dikter finns tillgängliga i moderna utgåvor, andra i äldre tiders tryck, men för merparten har avhandlingsförfattaren behövt ta sig igenom en lika imponerande som avskräckande mängd handskriftsarkiv. Mycket få forskare idag

förmår ta sig fram i dessa arkiv och utvinna fyndigheterna som där finns. Att sedan hantera dessa texter, som ofta påträffas i olika avskrifter vilka kan skilja sig åt påtagligt, erbjuder en rad nya problem inte bara då det gäller att komma fram till – när möjligt – vilken version som skall betraktas som ursprunglig, utan också då det gäller att avgöra vem som faktiskt är dess författare. Att ta del av denna studie, där inte bara texterna utan också författarskapen ofta befinner sig i flux och genren hela tiden kommer att uppvisa nya intressanta sidor, är en högst stimulerande upplevelse.

Ett så ambitiöst arbete med ett så svårhanterligt material kräver många avvägningar, avvägningar som kan ge anledning till diskussion inte bara därför att man ibland kan överväga vilken lösning som är den bästa, utan också därför att de har mycket att säga om litteraturens basala villkor. Det gäller frågor om urval och metod, texttolkning, intertextualitet, attribution och textetablering.

I avhandlingens inledning tecknas delar av bakgrunden för det material som undersöks. Regler för hur tal och dikter över hädangångna människor skulle utformas formulerades noggrant i ett antal retoriska och poetologiska handböcker. Den noga beskrivna gravdiktsgenren inbjöd också till regelbrott, och ett sätt blev att skriva gravdikter över djur i stället för människor. Dikterna kunde skrivas över såväl fritt uppfunna som faktiskt avdöda djur, och det fanns också en rad föredömen från antiken. Djurgravdikterna kan ofta hylla sitt föremål och trösta de efterlevande enligt parentationens regler, men vad avhandlingen visar är hur de nästan alltid är något mer än vad de i förstone framstår som. De kan ha en rad olika funktioner som tydliggörs då de placeras in i sin kontext och deras syften och användningar utreds. Den bärande hypotesen är alltså att djurgravpoesin åtnjöt en brist på reglering och knöt an till andra genrer på sätt som gjorde att den kom att fungera som ett "kreativt fält för lika skiftande som intressanta och, ofta, oväntade litterära aktiviteter" (s. 36).

Detta visar Möller först och främst genom att leta fram och sammanställa ett stort antal dikter – i sig en ansenlig arbetsinsats – och därefter tydliggöra dem genom en långtgående kontextualisering. Det innebär att den metodologiska diskussionen handlar om att hantera arkiv, tidskrifter och andra källor till dikterna, samt att sovra bland de olika versioner av samma text som förekommer om varandra. Centrala drag i den retoriska och poetologiska traditionen tecknas inte som en analysme-